

ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอุดรธานี

Budget Management Efficiency of Subdistrict Administrative Organizations in UdonThani Province

วาทีณี เศรษฐสังข์, ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษ์*, สุนันท์ เครือน้ำคำ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี และเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 226 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ แจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน สถิติที่ใช้ t-test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ การวางแผน การคำนวณต้นทุนของกิจกรรมและผลผลิต การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงิน/การควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์ การตรวจสอบภายใน พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านแล้วมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง รองลงมา การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารสินทรัพย์ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พบว่า

* นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

** อาจารย์ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เมื่อทดสอบสมมติฐาน ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณโดยภาพรวมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารงบประมาณ

Abstract

This research was aimed to study budget management efficiency of Subdistrict Administrative Organizations (SAOs) in Udon Thani province, and to compare levels of efficiency with reference to their demographic characteristics, such as genders, ages, positions, salaries, educational background, and years of service. Samples were 226 personnel of the SAOs with involvement in budget management of their subdistrict administrative organizations in Udon Thani province, chosen by simple random sampling technige, and questionnaire technique was used in collecting data. Data were analyzed using SPSS software package

application, and statistical analysis tools in use were percentage, frequency, mean, standard deviation as well as T-test and one-way ANOVA.

Findings revealed the following: Opinion on budget management process of subdistrict administrative organizations in Udon Thani province could be categorized into planning, cost-benefit determination, procurement, financial management / budget control, financial and performance reporting, asset management, and international audit, and, in general, it was found to be at a moderate level. Considering each aspect, procurement was rated the highest, followed by financial and operations reporting, while asset management was rated the lowest. Opinion on budget management efficiency of subdistrict administrative organizations in Udon Thani province could be classified into work quality, workload, timing, operating expenditure, it was found to be at a moderate level in general. Considering each aspect, workload was rated the highest, followed by work quality, and the lowest rated aspect was timing and operational expenditure. When testing hypothesis, budget management efficiency of subdistrict administrative organizations in Udon Thani province, classified by demographic characteristics was different at significance level of 0.05, it was found that personnel involved in budget management of subdistrict administrative organizations in Udon Thani province, who had differences in their

demographic characteristics, could cause differences in budget management efficiency in general.

Keywords: Budget management efficiency

บทนำ

ในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณเป็นเครื่องมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีเงินงบประมาณ (Budget) มาดำเนินการเป็นหลักในการพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองและด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เพื่อให้ท้องถิ่นมีความก้าวหน้า มีประสิทธิภาพ อันเป็นเป้าหมายสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งจะต้องบรรลุให้เป็นผลสำเร็จ การบริหารงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน และนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง หากขาดปัจจัยทางการเงินแล้ว การดำเนินงานในด้านอื่นจำเป็นต้องหยุดชะงักหรือเป็นไปโดยไม่สะดวกเท่าที่ควร งบประมาณจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อความเจริญก้าวหน้าหรือความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากว่างบประมาณจะบอกวัตถุประสงค์เป้าหมาย การนำผลประโยชน์หรือผลตอบแทนให้กับองค์กรและประชาชนในพื้นที่ และบอกวิธีที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ นอกจากนี้งบประมาณยังเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานด้วย (เจริญผล สุวรรณโชติ, 2544, หน้า 25)

เงินงบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญเพราะหากท้องถิ่นมีรายได้ได้น้อย การพัฒนาย่อมไม่ก้าวหน้า ดังนั้น

ท้องถิ่นจะต้องพยายามพัฒนาการจัดการและจัดเก็บรายได้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย โดยไม่ต้องรอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝ่ายเดียว เนื่องจากสภาพปัจจุบันท้องถิ่นแต่ละแห่งมีงบประมาณของตนเองที่ไม่พอกับรายจ่าย โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเกี่ยวกับรายจ่ายประจำ เช่น เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ ฯลฯ มากกว่ารายจ่ายเพื่อการลงทุนที่เป็นสิ่งก่อสร้างหรือที่ดิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคณะผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นที่จะต้องทำความเข้าใจเพื่อการใช้จ่ายงบประมาณให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนเป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ นโยบาย ของ รัฐบาล และ กระทรวงมหาดไทยที่จัดตั้งท้องถิ่นขึ้นมา เพราะหากการบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามระเบียบหรือมีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว ย่อมจะส่งผลเสียหายแก่ท้องถิ่นและประชาชนส่วนรวม และจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริหารตลอดจนเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นอีกด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2545, หน้า 142)

สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งในเขตจังหวัดอุดรธานี จะพบว่าส่วนใหญ่ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณเท่าที่ควร เช่น การใช้จ่ายงบประมาณโดยไม่คำนึงถึงอำนาจหน้าที่และกฎหมาย ระเบียบหรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ การใช้จ่ายงบประมาณไม่สามารถเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดเกิดความล่าช้า งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่มีความแน่นอนมีการโอนเปลี่ยนแปลงแก้ไขงบประมาณบ่อยครั้ง การใช้จ่าย

งบประมาณไม่เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้สามารถนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานีจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 109 แห่ง ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวมแห่งละ 5 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 545 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับตำแหน่ง ระดับเงินเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

3. ขอบเขตเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ เดือนพฤษภาคม ถึงเดือน กรกฎาคม 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นประโยชน์แก่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานีมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ประกอบไปด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองช่าง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 109 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งสิ้น 545 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การสร้างเครื่องมือ

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม และข้อคำถาม

2) นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณ

ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดหนองคาย จำนวน 45 ชุด นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมมาได้ทั้งหมด วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ที่ได้จากข้อคำถามในภาพรวมทั้งฉบับ 0.88

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบการเก็บแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 226 ชุด เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล หากมีฉบับไหนไม่สมบูรณ์จะคัดออกและทำการเก็บเพิ่มให้ครบตามจำนวน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล แปลผล และสรุปผลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 149 คน อายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 68 คน มีเงินเดือน 20,0001

บาทขึ้นไป จำนวน 208 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 151 คน และมีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 78 คน

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ ด้วยวิธีการ t-test (Independent Sample t-test) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่มีเพศแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามอายุโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเงินเดือนโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของระบบประมาณของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพ

การบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาวิจัยดังนี้

กระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ การวางแผนการคำนวณต้นทุนของกิจกรรมและผลผลิต การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงิน/การควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์ การตรวจสอบภายใน พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านแล้วมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรอาจจะยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการบริหารงบประมาณเท่าที่ควร และขาดการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรรณา จิตตรีพรต (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนงบประมาณ มีการตรวจสอบรายงานทางการเงินของงวดก่อนมาประกอบการตัดสินใจ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ได้มีการกำหนดงบประมาณรายจ่ายคุณภาพ ปริมาณงาน เวลา ของโครงการเพื่อให้คุ้มค่า

และได้รับประโยชน์สูงสุด ด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้างเปิดโอกาสให้ผู้ค้าได้มีการแข่งขันเสนอราคากันอย่างเสรี ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายดี แต่การจัดทำรายงานทางการเงินยังไม่เป็นปัจจุบัน ด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ทำให้ประชาชนและบุคคลภายนอกได้ทราบถึงสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานด้านการบริหารสินทรัพย์ หรือการบริหารจัดการทรัพยากร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดการเอาใจใส่ดูแลบำรุงรักษาสินทรัพย์ ด้านการตรวจสอบภายในผู้บริหารและหัวหน้างานยังไม่คอยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในอย่างจริงจังสอดคล้องกับ เฉลียวทองเที้ยว (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมุ่มมอของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้ออำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดเก็บรายได้เอง ด้านการจัดสรรภาษีต่าง ๆ ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ โดยส่วนรวมทุกด้านมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดของปัญหาในแต่ละด้านพบว่า มีระดับปัญหาแตกต่างกัน ออกไปตั้งแต่ระดับมากถึงระดับน้อย

ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด คือ ด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานมีการบริหารงบประมาณไม่สอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้ ไม่ได้มีการดำเนินงานครบทุกขั้นตอนตามแผนงานที่กำหนด กำหนดภารกิจงานไม่ชัดเจน มีการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ จันทนาภรณ์ อ่อนโพธา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณรายจ่าย จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง สรุปปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร สมาชิกสภา และเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีบทบาทที่สำคัญเป็นตัวขับเคลื่อน ในการนำทรัพยากรไปบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าในการพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้าแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากปัญหาที่ประสบอยู่ในขณะนี้ ผู้บริหาร สมาชิกสภา และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารงบประมาณรายจ่าย เช่น ไม่เข้าใจในอำนาจหน้าที่และภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ ไม่เข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ

หนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่ถูกต้อง

เมื่อทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอุดรธานีที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณแตกต่างกัน ยกเว้น ระดับตำแหน่ง เงินเดือน ระยะเวลา

การปฏิบัติงาน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน ในด้านที่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเกิดจากสภาพภูมิหลังของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ทำให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรจิตร หนองแก (2540, 19 – 20) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคนจะถูกกำหนดโดย 3 ส่วน คือ คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ระดับความพยายามในการทำงาน แรงสนับสนุนจากองค์การหรือหน่วยงาน โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกิดจากสภาพภูมิหลังของแต่ละคนไม่เหมือนกัน สภาพทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา ความรู้ ความสามารถ ความถนัดต่าง ๆ โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความแตกต่างจากการประเมินผลผู้บังคับบัญชา แล้วให้คะแนนออกมาในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ซึ่งจะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพิ่มทักษะในการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มากขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับ สถิต คำลาเลี้ยง (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่า ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน และปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับ สุทธิดา แก้วปลั่ง (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโทรศัพท์จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ระดับตำแหน่ง สถานภาพ และรายได้ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับ ไพศาล จันทวาร (2550) ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทและแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจเจริญ ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับตำแหน่ง เงินเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ณรงค์ ศรีพรชัยกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ประจำไม่แตกต่างกัน สาเหตุเนื่องมาจาก ลักษณะการปฏิบัติงานเป็นงานเชิงวิชาการ ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์งาน โดยไม่ใช้แรงงาน หรือข้อจำกัด ในด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ ให้สำเร็จ จึงไม่มีการแบ่งแยกความเป็นชายหรือหญิง งานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบมีความเหมาะสมกับตำแหน่งแต่ละระดับ และรายได้ที่ได้รับ ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อุทิศตนและมีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ควรมีการวางแผนการบริหารงบประมาณโดยกำหนดตามวัตถุประสงค์ว่าด้วยเรื่องการบริหารงบประมาณไว้อย่างชัดเจน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ควรมีแนวทางการพัฒนาเทคนิคการบริหาร

งบประมาณให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

3. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ควรมีนโยบายในการใช้ทรัพยากรทางการเงิน คน วัสดุ เพื่อให้เกิดการสูญเสียด้านการใช้จ่ายงบประมาณน้อยที่สุด

4. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานีควรใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด และคุ้มค่า ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

5. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการใช้จ่ายงบประมาณให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้ตั้งไว้

6. องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ควรมีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณก่อนเริ่มทำงาน เพื่อลดงานที่ซ้ำซ้อน และเป็นการลดค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงเห็นควรศึกษาหาแนวทางการปรับปรุง และเพิ่มศักยภาพในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). **ทฤษฎีการบริหาร**. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

จันทนาภรณ์ อ่อนโพธา. (2555). **การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลกาดทอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต การปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณรงค์ ศิริพรชัยกุล. (2553). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ไพศาล จันทวารา. (2550). **บทบาทและแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ**. ภาคนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สถิต คำลาเตียง. (2544). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของช่างอากาศ: ศึกษาเฉพาะกรณีกองการ ปืนทหารเรือ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรจิตร หนองแก. (2540). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมวิทยาการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรรณ จิตตรีพรต. (2554). **ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต การปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุดธิดา แก้วปลั่ง. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโทรศัพท์จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

Krejcie, Robert V. & Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological measurement*. Retrieved April 21, 2015, from <http://www.dla.go.th/>.